СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК XLVI. Ч. 109. Джерзі Сіти, Н. Дж. четвер, 12-го травня 1938. No. 109. Jersey City, N. J., Thursday, May 12, 1938. VOL. XLVI.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свобода": BErgen 4-0237, 4-0807. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

ДЕБАТА НАД „ПОМП-ПРАЙМІНҐ"

ВАШИНҐТОН. — Від кількох днів ведеться у конґресі дебата над ухваленням пятьох біліонів долярів, призначених для боротьби з безробіттям. Републиканські представники гостро критикують політику Рузвелта і кажуть, що ще ніхто на світі не окупив добробуту шаленими витратами. Вони далі кажуть, що задумане „помп-праймінґ", яке має на увазі витратити пять біліонів долярів, щоб зрушити бизнес з місця, не приведе до тревалої понрави, тільки зажене край до інфляції і фінансової руїни. На те прихильники адміністрації відповідають, хай критики відважуться і придумають якийсь інший плян на боротьбу з безробіттям. Вони кажуть, що опозиція покричить трохи і втихне; бо іншого виходу з нинішнього положення таки нема; є тільки той, який веде Рузвелт.

ВСІ КРИЧАТЬ: „РЯТУЙ".

АТЛЕНТИК СИТІ. — На конвенції робітників у кравецькому промислі заступник предсідника Комітету Промислової Орґанізації, Филип Морей, сказав, що Рузвелт повинен створити „економічний комітет", у якому засідалиб представники всіх суспільних шарів і в холодний, розумовий спосіб розвязувалиб нинішне економічне положення. Бо так, як нині є, далі бути не може. Нині маємо в Америці поверх 11 міліонів безробітних.

ВИБІЛЮЮТЬ КОМУНІСТА ҐЕРСОНА.

НЮ ЙОРК. — Тепер вийшло на яв, що два нюйорські судді старались „вибілити" комуніста Ґерсона, якого президент дільниці Мангетен назначив „секретним дорадником". Цей комуніст Ґерсон був заскаржений раз до суду за неплачення чиншу. В часі розправи вийшов на верх цілий його рекорд. Тепер, щоб затаїти його минулу роботу, два нюйорські судді на власну руку змінили в судових актах назвище Ґерсона на „Ґілсон". Та це шахрайство викрили і тепер назначено спеціальну комісію, яка має провірити справу і винуватих суддів, що змінювали судові акти, потягнути до відповідальности.

РУЗВЕЛТ НЕ ХОЧЕ ГОВОРИТИ ПРО ГЕЙГА.

ВАШИНҐТОН. — На пресовій конференції журналісти питалися Рузвелта, що він задумує робити в справі посадника Джерзі Сіти, Гейга, який не допускає до свого міста соціялістичних бесідників і тим ламає закон про свободу слова. Рузвелт відповів, що це справа льокальна. Коли йому зазначили, що Гейг є заступником предсідника демократичного національного комітету, то президент сказав, що предсідник комітету, Фарлі, повинен у тій справі щось зробити.

„ТІ ВІ ЕЙ" ВИЗНАЧУЄ КРУГ СВОЄЇ ПРАЦІ.

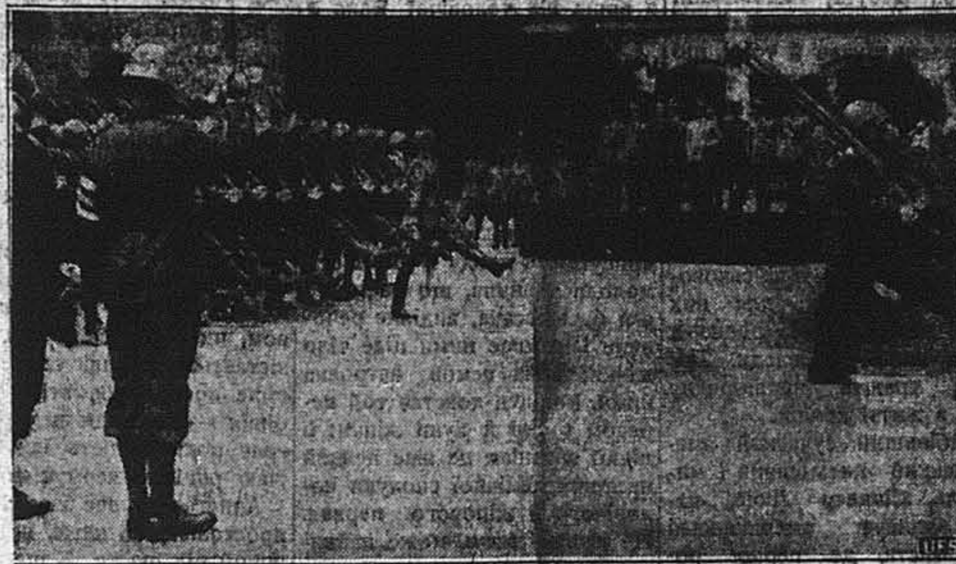
ВАШИНҐТОН. — Федеральний уряд задумує привести до порядку справу „Тенесі Велей Оториті", яка є державним підприємством, що витворює і продає електричну енерґію у стейтах Місісіпі, Алябама, Джорджія і Норт Каролайна. Досі між „Ті Ві Ей" і приватними електрівнями велася завзята конкуренція, в якій приватні компанії все виходили на гірше. Тепер уряд хоче визначити межі діяння „Ті Ві Ей", поза які воно не сміло́б виходити. Також уряд задумує викупити всі приватні підприємства, що будуть знаходитися на території „Ті Ві Ей".

УВІЛЬНИЛИ ПРОТИЖИДІВСЬКОГО АҐІТАТОРА.

НЮ ЙОРК. — Суд увільнив 64-літнього журналіста, Роберта Едмондсона, який від кількох років видавав неперіодично брошурки і рікним високопоставленим особам закидав „юдофільство". Рівночасно з тим він накидався на жидів і їх релігію, та ширив антисемітизм. Його заскаржили за образу жидівської релігії до суду. Та суд увільнив його, кажучи, що в краю, де є свобода слова, часто люди надуживають тої свободи і накидаються образливими словами не тільки на жидівську релігію, але на всі інші релігії. Якби суд мав розглядати всі ті справи і видавати в них свій осуд, то це викликалоб у релігії ще більший заколот. Тому деколи добре є стерпіти демагоґа, а його закиди, коли вони неслушні, самі зникнуть, не лишивши ніякого сліду.

ЛЮДИ Є ЗА ЗАКОНОПРОЕКТ ГОДИН ПРАЦІ І ЗАПЛАТИ.

НЮ ЙОРК. — Директор інституту публичної опінії, Джордж Ґалоп, сказав, що з численних запитів, висланих його інститутом, більшість людей заявляється за те, щоб законопроект, який регулював би висоту годин праці і найнижчу заплату, був ухвалений. Тільки відповіді з середньо-полудневих стейтів, у яких виразно переважає хліборобство, заявилися проти того законопроекту.

ІТАЛІЙЦІ ВЧАТЬСЯ НІМЕЦЬКОГО ПАРАДНОГО МАРШУ.

Італійська піхота парадує парадним маршем перед британським міністром війни, Леслієм Гор-Белайшою, підчас його недавньої візити в Римі. На плятформі поруч гостя стоять урядники італійського міністерства війни. Парадує полк савойський, що є прибічною сторожею Мусолінія. Замітно, що англійці називають цей парадний марш „гусячим кроком" („гусстеп"). Мусоліні завів його недавно на зразок німецької армії й запевняє, що це старинний римський хід.

ГОЛОС „ДЕМОКРАТА".

Орґан лорда Бевербрука в Лондоні є за демократизацію королівського двору. Каже, що там повинні представляти королевій не тільки дочок багачів, але й тих дівчат, що тяжко працюють на хліб і є дійсно корисними.

СЕНЗАЦІЙНИЙ ВИНАХІД ЧЕСЬКОГО ІНЖИНІРА.

На цаському летовищі Інженер чеський інжинір Арнольд, бувший воєнний летун, літав 6 годин на літаку з мотором, наповненим нафтою замісць бензини. Перед летом нотар ствердив протоколярно, перед свідками, що мотор був наповнений нафтою. Винахід чеського інжиніра зберігають у повній тайні.

ЩО ВЖЕ НЕ КОНФІСКУЮТЬ?

Польська преса пише про конфіскату летючок, що їх видало ВУО в Луцьку в числі 15,000. Ці летючки сконфіскували частинно в друкарні, частинно в бюрі місцевої „Рідної Хати". До летючок була долучена промова православного архиєрея Олексія з Кремянця проти переходу православних на римо-католицький обряд.

ЖЕБРАК ЗАПИСАВ КІЛЬКА МІЛІОНІВ НА СТИПЕНДІЇ.

В Брашові (Румунія) помер нагло в крайній нужді жебрак М. Істрате. В убогій хатці, де жив, знайшли заповіт, що ним Істрате записав кілька міліонів леїв на стипендії для вбогих і здібних учнів.

ЖИВЦЕМ ЗГОРІВ.

В будинках Леопольда Фріка в Малих Камінках, пов. Коломия, вибухла пожежа, яка знищила стодолу разом з усім, що в ній було. Згодом виявилося, що у стодолі спав слуга Фріка, якого знайшли зовсім звуглілого. Підозрівають, що слуга заснув із запаленою папіроскою і таким чином сам спричинив пожежу, бо від недокурка запалилася стодола.

В ОБОРОНІ ПРАДІДНИХ ТРАДИЦІЙ.

Бразилійський часопис „Діаріо да Тарде" доносить, що на кольонії Марселіна під Куритібою українські кольоністи обкидали камінням помешкання о. Клима Бжуховського, за те, що намовляв людей приняти латинський календар.

СПІЛКА СУДДІ З ОБМАНЦЕМ.

Перед судом у Влоцлавку почалась розправа проти бувшого судді С. Весоловского з Куявського Берестя та його спільника, покутного „писаря" Іцека Теневбавма. Слідство виявило, що оба дефраданти видали аж 2,444 фальшиві судові клявзулі викональности на векслях і здефраудували понад 50 тисяч зл. Акти коморників, судді палив. До розправи покликали понад 100 свідків.

ГОЛОД І НУЖДА.

Два парубки з Цикова, перемиського повіту, Заяць і Процак ставали перед судом обвинувачені за те, що на шкоду якогось Козловского вкрали пса, якого вбили, а його товщ перетопили на смалець і зужили в домашньому господарстві. Обвинувачені як причину подали голод і нужду. Суд справи не покінчив, бо мають іще переслухати свідків.

АРЕШТУВАННЯ.

В Сороках, п. Бучач, переведе поліція чотирогодинний трус у господаря Степана Витягловського, крамаря місцевої кооперативи. Чого шукали — невідомо. По трусі відставлено його до слідчих арештів у Бучачі.

ЗАГРАБИЛИ ЗОЛОТО ВАРТОСТИ 200,000 ЗЛ.

До мешкання власника аптики „Під Львом", Гната Райха в Тарнові, вдали 7 замаскованих напасників, озброєних у револьвери. Напасники стероризували приявних у мешканні, це є тещу, служницю, та двох синів, а опісля ограбили мешкання, забираючи золото й дорогоцінності, вартости 200,000 зл. Райх один з найстарших аптикарів у Тарнові. Має 70 літ.

ШПИГУНИ НА ДНІСТРІ.

У Чернівцях військовий суд розглядає справу проти бувшого громадського нотаря Ілії Нараевського, його брата Костя, бувшого поліційного комісаря, та проти селянина Н. Ґульди. Обвинуваченим закидають шпигунство на річ СССР, державну зраду та скривання шпигунів. Кость Нараевський переправився кілька разів через Дністер і передав большевикам вісті.

ПРИГОДА 10-ФУНТОВОГО БАНКНОТУ.

Одна мешканка Холму дістала недавно від свояків, які мешкають у Лондоні, банкнот на 10 фунтів стерлінґів. Тому, що вона бачила перший раз англійський банкнот, думала, що дістала чек і пішла до тамошньої ощадностевої каси „розміняти" чек.

Та дирекція каси виявила немешне знайомство з англійськими банкнотами, як мешканка Холму. Вона відмовилася зміняти чек і погодилася лиш дати його на інкасо до пересилки до Лондону.

На банкнот англійського банку поклали число, прибили печатку каси, директор підписав і таким чином прикрашений банкнот вислали спершу до Люблина, потім до Варшави.

Щойно у варшавськім банку виявилися непорозуміння і банкнот вислали до Лондону, для виміни в Англійськім Банку, який вислав „чек" до міністерства скарбу.

Міністерство рішило передати банкнот Британійському Музеєві.

СТРАШНА ЗАЛІЗНИЧА КАТАСТРОФА.

В полудневій Родезії (полуднева Африка) вдарилися два поїзди між Плямірі і Тсесід. У катастрофі згинули 36 осіб, кількадесять є важко ранені.

БЕЗ БУКА НЕМА ДИСЦИПЛІНИ.

Московська „Правда" стверджує, що в совєтських школах хуліганство молоді дійшло вже до таких меж, що його не можна інакше викоренити ніж биттям. Тому „Правда" домагається, щоб у всіх школах дітей карали буками.

ПОШИРЮЮТЬ ФАЛЬШИВІ ВІСТІ ПРО МИТРОПОЛИТА

ЛЬВІВ. — „Діло" (ч. 89) подає, що польська преса поширила цілком неправдиві вісті про стан здоровля митрополита Андрія Шептицького. Вона подала, що митрополит знаходиться в умираючім стані. Та не тільки преса так написала, але такі вісті поширила урядова Польська Аґенція Телеграфічна. А чейже, пише „Діло", кожний міг легко переконатися, що є з митрополитом, запитуючи про це листовно, телеграфічно, або телефонічно. Отже всі ті відомості про хворобу митрополита, пише „Діло", є виссані з пальця. Саме тепер митрополит почуває себе так добре, як ніколи за останні роки. Він був присутній на Воскресній Утрені у великодну суботу в св. Юрі. І, як пише „Діло", постійно далі живо інтересується всіми нашими справами. Тепер тільки заходить питання, що є за ціль польської урядової аґенції пускати у світ такі фальшиві вісті, ті самі, які розпускає вуличний краківський „Ілюстровани Курер Цодзенни."

НЕ МОЖЕ ВИЯСНИТИ.

ЛЬВІВ. — Ундівський посол Володимир Кузьмович, що належить до тих, котрі свого часу рішилися вити шляхами „нормалізації", відвідавши Золочів, хотів у „Ділі" (ч. 89) вияснити останні події в тім місті й польську протиукраїнську демонстрацію, та половину статті сконфіскувала польська цензура. З того, що написане, можна ствердити, що поліція це досі не зловила того, котрого польська преса називає „местником ОУН", а котрий убив поліцая Яна Бісиняка, що то зізнавав у золочівському процесі й причинився до того, що засуджено на смерть двох українських хлопців як убивників Ясінських.

МАСИ НАРОДУ ПІДЧАС ВЕЛИКОДНЯ.

ЛЬВІВ. — На український Великдень падав у Львові ввесь час дощ. Та, не зважаючи на злу погоду, як подає згідно українська преса, всі українські церкви були завалені такими масами народу, що не могли помістити вірних. Цікаве й те, що цього року виводили коло львівських церков гаївки, себто виводили те, що, як пише „Діло", зачинає підупадати по наших селах.

ПРОТИ ВИВЛАСНЕННЯ.

ЛЬВІВ. — З цілого краю надходять протести українських громад проти вивласнення площі „Сокола-Батька". У протестах взивається ввесь український нарід заняти у цій справі становище, гідне української нації.

ЗАБОРОНА ШЕВЧЕНКІВСЬКОГО КОНЦЕРТУ.

РАДЕХІВ (Галичина). — „Рідна Школа" приготовила концерт у честь Шевченка. Та староство не дало дозволу. І то тому, як подає „Діло" (ч. 90), що в програмі мали взяти участь шкільні діти.

ЩО ВИКРЕСЛЮЮТЬ?

ЩУРОВИЧІ (Галичина). — В Щуровичах, на границі між Волинню і Брідщиною, підготовив місцевий лікар д-р Антін Жуковський концерт Шевченка. Радехівське староство не дозволило на концерт. Доперва на інтерпеляцію дало дозвіл, але зажадало, як подає „Діло" (ч. 90), викреслити з концертової програми такі точки: „Заповіт", Посланіе", „До Основяненка" і „Засяло сонце".

ЧИСТКА В АРМІЇ И ФЛЬОТІ.

МОСКВА. — Переводять нову генеральну чистку як в армії так і в фльоті. Усувають визначних старшин, а на їхне місце дають цілком нових і нікому невідомих. Ось таким способом іменовано також і нового команданта київської воєнної округи. Є ним Іван Тимошенко, що тому рік командував в Україні одною кавалерійською дивізією.

РАБИ РАБАМИ.

ВАРШАВА. — В Злучених Державах відбуваються численні протестаційні зібрання, звернені проти Польщі за її антисемітизм. А у Варшаві жидівська молодь, якій навіть не дозволено у високих школах сидіти разом з поляками, закупила власним коштом літак і віддала його в дарунку польській Лізі Повітряної Оборони — для оборони Польщі.

СТРАШНА КАТАСТРОФА.

ДЮКМЕНТОН (Англія). — Газові експльозії в майні спричинили величезне нещастя. Є 79 осіб убитих і понад 40 тяжко ранених. Тіла вбитих такі змасакровані, що годі розпізнати особи.

ДАЮТЬ ПРИЗНАННЯ ІТАЛІЇ.

РИМ. — Американські й англійські журналісти стверджують згідно, що могли писати з нагоди побуту Гітлера в Італії все, що захотіли. Цензура не робила їм ніяких перешкод. Урядові установи всюди йшли їм у всім на руку.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Co., Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

БУДЕ „ЗМІНА КУРСУ"

Зміниться польська політика супроти українців! Про це пише виразно старокрайова польська преса. І підкреслює, що чейже вже раз скінчиться час „толеранції". Те саме заповів і варшавський кореспондент нюйорського часопису „Нови Свят". Він також є за „зміну курсу". І розуміє ту зміну точнісінько в такий самий спосіб, як про це пише польська преса в краю. У нашому розумінні це означає: ще сильніший наступ на ціле українське життя і ще сильнішу польонізацію.

Траґедія, яку переживало й далі переживає село Гриньки, в котрім шляхом насильства перетягнено православних українців на римо-католицизм, є і для польської ґазети в Америці нічим іншим, а тільки „повротем до польскосці". А відносини на Волині є того роду, що „православні й помосковлені поляки" намагаються всіми засобами вернутись назад до „польскосці". І це булоб уже давно сталося, але тому був перешкодою — польський, волинський воєвода Юзефскі, що то був в уряді Петлюри й правдоподібно має в собі „рускон крев". Та тепер того воєводу перенесено вкінці на інше місце. І ось тому, пише варшавський кореспондент згаданої польської ґазети, буде інший курс тепер і на Волині.

Воєвода Юзефскі, пише цей кореспондент, добачував на Волині тільки „русінуф" і поляків, а не так, як, наприклад, поліський воєвода Костек-Бернацкі, що то бачив ріжні народи як: поліщуків, білорусів, малорусинів, підляшан і багато інших. Новий волинський воєвода Гауке-Новак, заповідає варшавський кореспондент, буде подібний до поліського воєводи. Це польський леґіонер, це співробітник міністра Перацкого, то й треба надіятися, що він використає як слід відроджений „польський патріотизм Волині". Кореспондент вказує на те, що в Галичині йде швидким кроком процес злиття з польською кровю, особливо, коли брати під увагу дрібну шляхту, яка тепер зачинає „вертатися" до „польскосці" і — римо-католицького костела. Там у „Галичині" (ось так у „лапках" пише про цей край варшавський кореспондент) Польща упорається з тим, що українці „дуже зросли", і то зо „шкодою для польського елементу". А доперва по тім, як „упорається", буде вже можна говорити про „правдиву і щиру співпрацю між обома братніми племенами".

Ми навмисно навели ось ті місця, щоб наша іміґрація добре знала, яким духом віє також і з американсько-польських ґазет, себто з тих, що прикривають себе плащиком „демократизму", що завжди підкреслюють, що вони заступають американські ідеали свободи, за які боролися там в Европі й тут в Америці їхні герої Косцюшко й Пуласкі. Тому добре знати, як це розуміння демократії виглядає в них у практиці. Требаж і Америці знати, яких вона має демократів. А це легко пізнати, коли брати під увагу те, якою є польська преса в Америці, включно з тою, що зве себе, як на глум ще й — поступотою.

УКРАЇНСЬКА ЖІНКА

(Зо студії Юрія Липи, поміщеної у двотижневику „Жінка" за квітень 1938 р).

III.

Звернімсяж до окреслення жінки в сучасному світі,

Роздумування над жінкою і її ролею не такі цікаві в сучасній Европі. Тут, здається, французька і німецька концепція жінки вичерпала все можливе. Для українця цікавіше є заглянути до іншого краю. Цікаво й тому, що там формується, мабуть, найбільший сучасний осередок цивілізації білої раси; цікаво й тому, що свіжість світовідчування там є яскравіша ніж у західній Европі.

Цеж там, в Америці, нотують еважні спостерігачі все більший зріст значіння жінки. Американці не бояться приходу ані тоталізму військовости, ані комунізму; для них майже невідхильною річчю є прихід жінок до влади. Там жінки грають першорядну ролю в житті країни.

Найбільший сучасний американський письменник і мислитель, Сінклер Люіс, часто описує американські малі міста, де першу ролю відграють жінки. Він бере це з натури. Зрештою в своїм недавнім інтервю (січень 1938) висловився просто:

„Чоловіки не мають багато говорити. Бо в нас жінки мають більш можливостей читати й виховувати себе. Вони мають більше загальних ідей, що в нашому, дуже спеціялізованому суспільстві потрібне саме для тих, що стоять при кермі. Жінки в нас зпочатку віддали чоловікам важку працю, а тепер витісняють їх і від керми. Зрештою не треба забувати, що жінки завжди були підставою американської цивілізації. В героїчних часах жінки-піонірки закладали міста і надавали ритм їхній діяльності. Коли нинішня американка має привилеї, незнані в інших націях, то це тому, що вже її прабабка почала працювати для неї".

жадним іншім краю нема такої пошани для жінки й одночасно бажання пізнати її істоту, як в Америці. Передовсім в американських біольоґів знайдемо тепер на цю тему багато аналітичних і синтетичних праць. Спровадити їх можна до кількох підставних тверджень.

Жінка є цілком відмінною від чоловіка істотою. Ці ріжниці є не тільки зовнішні: кожна клітина її орґанізму напоєна своєрідними хемічними речовинами, що її творять сексуальні залози. Кожна клітина жінки є інша від чоловічої клітини. Це обумовлює її цілий орґанічний і духовий устрій. Жінка може виконувати, як заступниця, багато духових функцій чоловіка, але має свої власні здібності і не потребує наслідувати чоловіків. Роля її в цивілізації раси є вища від чоловічої. Вона є носійкою тої цивілізації раси.

Назагал жінки досягають повного розвою тільки по одній, або кількох вагітностях. Вагітність цілковито зміняє духовий і тілесний стан жінки. Величезний вплив на це переродження робить довга присутність плоду в ній. Його молода тканина, що частинно є й батьківська, виділяє речовини і напоює ними ціле тіло жінки; вона немов затроєна ними. І звідти повстає той перелом у тілі й душі жінки: її цілий орґанізм це вже певний наслідок хемічної сполуки чоловічого й жіночого первня. Це вже — мати, може найвища форма людства.

Це щось нове в жінці. Мати — це не бойовниця і не коханка. Є в ній більша від обох духова стійкість. „Жінки, що були вагітні — каже біольоґ — є більш зрівноважені від тих, що не мали дітей".

Звернім увагу на ту „зрівноваженість". В наших роздумуваннях над українською жінкою й українською расою вона нам багато пояснятиме.

Особливо багато пояснить духовість матери в зрозумінні української родини.

Тут ми підходимо до ролі жінки в родині.

Найважнішу ролю в родині відграє ця материнська стійкість жінки. Здається навіть, що то влада, але яка лагідна, яка непомітна. Коли мати кермує, то виконує найчастіше ту керму інтуїтивними, глибоко укритими дорогами. Можливо й назверх ця керма — це подарунок для своїх близьких, потішання їх; вислів зичливости, нераз у дуже потаємній, захованій формі. Це культ відданости у своїй найделікатнішій формі.

Відданість і чоловічому і жіночому елементові родини для створення їхнього щастя. Щастя у формах і зовнішньості, у дрібницях щоденного життя, що має такий багатий вираз в українській їжі, уборі, мистецтві.

Пребагаті є засоби української жінки, щоб запровадити атмосферу задоволення чи радости. Це — убори, що мов синтезують усю ріжноманітність і багатство форм українського саду і поля. Рушники, що на стінах дихають соковитістю розцвілого лугу, і сорочки, що на них цвітуть яскраві троянди, волошки чи крокоси. Це — убір кімнат, де все співає кольористістю і гармонією, від килимів аж до меблів і ваз. Цілу свою пребагату землю хоче українка перенести у своє оточення й свої убори.

Все, що найбільш смачне, успівне й заласне зродили українські землі, все те дає своїй родині українська жінка. „Кухня — передпокій щастя", кажуть французи. и це буде в дитинстві, коли очі дитини блищать перед солодощами, чи в дорослім віці, коли друзів і коханих частуємо неменш сердечно їжею як словом, чи в старечім віці, коли зістається лютині єдине приємне лоскотання, втіха піднебіння — завжди в українців грає ролю радість їдження. І тією радістю кермує жінка.

Аристотель зве їжу щастям простолюддя і каже, що існує інший рід щастя — щастя фільософів, духової гармонії.

Її таксамо дає жінка. І то дає тоді, коли людина найбільш вражлива, в перших сімох роках життя. Ритуал українського свята, пісенька сестри, казка матери, зичливі слова їх про доброту світу бренять у серці людини до кінця її життя. Бренять, додають сили й витривалости, як память про щось найгарніше в житті, як про дивний дитячий рай, що зник може назовні, але в серці зістався.

Це відчуття щастя, що дає мати дітям, входить у їх підпідсвідомість і реґулює їхне життя в цілком несподіваний спосіб, навіть у суспільному житті. Недаром сказав один чужинець, що як довго вмітимуть анґлійки оповідати своїм дітям гарні казки про позолочені карити королів, так довго ще будуть возити на коронацію в Вестмінстері справжніх королів у справжніх каритах.

З тими казками закладають українки в підсвідомість прагнення правди і справедливости. Але не тільки з ними. Той неписаний контракт-договір, що є між дітьми і батьками, цеж школа і приклад моралі на ціле життя. Дає взагалі критерій для вибирання собі друга, ба, й дружини в подружжі. Невелика числом українська родина є прообразим суспільного життя, анальоґією до держави.

І треба признати, що кермує українською родиною жінка. Чоловік виступає назверх як представник і оборонець, але найголовніше: духове внутрішне життя і формування опінії родини спочиває в руках жінки. Особливо видно цю перевагу жінки, коли оглядаємо пересічну міщансько-селянську родину.

Жінка в такій родині значить дуже багато. „Українка, маючи більше від чоловіка енергії й практичности, — пише дослідник — є переважно фактичною головою родини. Вразі родинних незгод, де вона дуже рідко буває гноблена, є тільки розходження, але не розвід — зявище, що його не знає українське життя". (Ставровський).

Отже бачимо, що першенство жінки в родині впливає й на відкинення розводів. Те саме першенство є ще і в багатьох інших виявах звичаєвого права. Наприклад, у маєтковім праві нема, як у москвинів чи ґерманів, безконтрольного порядкування батька. Мати має свою „материзну", що його частину передає пізніш доньці; цеї материзни чоловік без її згоди не може навіть заставити.

Жінка в родині є носійкою не тільки щастя щоденности, не тільки понять справедливости, але й суспільної й расової моралі. Вона більше ніж чоловік формує расу. Вона передає, власне з тією духовою зрівноваженістю й стійкістю, яку так підкреслюють сучасні біольоґи, найдавніші традиції раси в їжі, уборах, вихованні, погляді на світ.

Один з найблискучіших дослідувачів українських орґанічних форм співжиття, проф. Ф. Щербина, підкреслює, що підстави украпїнського солідаризму, які полягають на рівності й однаковій відповідальності членів та моральнім авторитеті провідника, дає передовсім устрій української родини.

Отже жінка дає в родині і найсильніше повазання з минувшиною власної раси, і підстави норм ґрупової орґанізації раси.

Врешті, вона стало творить нові цінности в українській духовості. В найтяжчих своїх хвилях, в годині непорозумінь, конфліктів, загроз, українець найчастіше звернеться до українки й піде за її порадою. Бо в своїй чоловічій шарпливості й неспокою він відчуває, що жінка від віку була й буде символом дійсности і тривання. Найбільші фантазії розібються об її тверезе відчування світу, і найбільш безнадійні ситуації виратує вона своєю відданою упертою працею.

Писав про українців недавно один англійський мандрівник (Тільтман). Українці, на думку їхніх ворогів,—каже— мають одну велику хибу: вони не мають стільки уяви, щоби признати себе переможеними. Так, як і ми, британці, додає мандрівець.

Цю витривалість у боротьбі раси завдячуємо жінці і її ролі в родині.

Алеж з родини повстає цілий світ раси. Цеж у родині бігають будучі герої: хлопчики з дервляними паличками-мечами, вимінюють ґудзики й камінчики терпеливі будучі крамарі, підслухують і випитують будучі дослідники, порядкують і вчать молитов свої ляльки будучі жінки.

І над усім цим є погляд матери, тої, що дивним чудом природи у власній крові злучила первні і чоловічий і жіночий. Тої, що розуміє усіх членів своєї родини. Вона бачить згори, як ростуть, розвиваються і переплітаються чоловічі й жіночі емоції. Вона їх розуміє найліпше, бо не розумом, а власною кровю.

Геленський світ сотворив міт Плятона про чоловіка й жінку, міт про зеднання їх в одну дивну і потужну істоту, наймудрішу й найвеличнішу, вселюдську.

Український світ дав від свого початку інший міт про сполучення чоловічих і жіночих первнів. Вони злучені в одній істоті — матері. Мати це найбільше божество трипільського підложжя раси. Мати всіх інстинктів, всіх емоцій, всіх прагнень, мати всіх богів, найбільше божество малоазійців і праукраїнської раси.

Бо в цій істоті злучено всі первні людини. І коли глянемо в глиб раси, поза тисячеліття; коли глянемо на те, що зісталося від її початків, то побачимо обожения матери як символу єдности нації в часі й моралі.

Цей символ єдности ввійшов і в українську християнську релігію, і в сучасну українську родину, а тимсамим кермує й суспільним життям української раси.

(Кінець).

Н. Недобитий

НАД СРІБНОЛЕНТИМ СЯНОМ

(З Лемківщини).

Широким гомоном гуділи дзвони. Мов господар на весіллі, твердим приказовим тоном кликав найбільший з них народ у церкву. Менші захлистувалися, щебетали і мов дівчата манили до себе срібними голосами.

Була неділя. Чудова українська, літня неділя на селі.

Над селом, що віночком розкинулось на правому березі Сяну, легкий вітер із Карпат грався ще ранньою імлою.

То розстеляв її лентами ніжного прядива по соломяних стріхах, то гнав мов пінисті морські буруни ген у зелені бори за село.

Селом, як звичайно, поважною ходою йшли пастухи з чередами.

Дзеленькали малі дзвіночки, почеплені на шиях у коров та телят, грали веселі сопілки босих малих підростків.

А дзвони не вгавали.

Усе разом зливалось у якусь одну ранішню музику-молитву українського села.

Літне, веселе сонце викотилось уже високо зза обрію лісу і заливало повінню гарячого світла село, заквітчані червоними яблуками й грушками сади, сіро-жовті поля, зелені бори, діямантами гралося на хресті церковної копули й сріблом поцілунків гладило чисте плесо химерних вод Сяну.

Мерехтлива лента цеї чаррічки виглядала здалека мов дорогоцінна стрічка, овита круг голови чорнявої української красуні.

Посеред села край дороги пишаються дві гарні, трохи на лад міський построені будівлі. Ця перша то кооператива, а зараз напроти саля татральна і Районова Молочарня.

На кришах обох будівель легенько повівають на вітрі два великі національні прапори. Голуба блакить немов живо взятий шматок чистого ранішнього неба і золото-жовтий лан української пшениці, мов символ свобідних, широких українських багатих просторів, панують сьогодні переможно над цим селом.

Ген у далі на півдні синіми хмаринами ледви мріють гори зеленої Верховини.

Село Володж має сьогодні якийсь особливий святочний вигляд.

Це пізнали хочаб по веселих, розсміяних обличчях дівчат, по їхніх строях, що міняться красками всіх цвітів, що їх зродила багата українська земля, по юрбах підростків, построених у козацькі сині та червоні шаравари, по швидкій ході білявих та чорнявих юнаків, що вже товпляться побіля церковної огорожі.

Сьогодні у Володжі велике, національне вікове свято. Сьогодні сини, внуки й усі ті, що вже двигнулись із багна темноти, святкують ювилей довголітньої вчительки, читальні „Просвіти". Це розуміє сьогодні найстарше й наймолодше. Матері святочно одягають своїх найменших діток, беруть на руки і прямують у Божий храм.

А дзвони грають. . .

Вже вмовкли. Ще хвилину плине відгомін понад хатами, садами через Сян і тихо поволі конає десь між верхами гордих, зелених ялиць.

Церква битком набита. Відправляють два панотці, грімко співає мішаний хор. „Господи поми-и-и-луй!" дужим розмахом вилітає крізь відчинені двері церкви, понад маси людських голов і котиться по зеленій траві, вкритій іще ранньою росою.

А дорогою в село починають поволі напливати гості. Підводами й пішки. Он побіля читальняного будинку задержалась підвода, а з неї вистрибує може з десяток дівчаток і юнаків.

Усі в чудових українських строях. Їх уже задержують впорядчики із жовто-блакитними ленточками на лівих рукавах. Це впорядчики свята. Молодь купує вступи й усі гуртом ідуть під церкву бодай здалека послухати богослуження, бо до нутра вже дістатись годі.

Десь іздолу від Сяну чути пісню: „Деж наша слава, слава крівава".

Це машерує гурт хлопців аж ген здалека вже, з тої сторони.

Пахучою тирсою зеленіють новенькі стрілецькі мазепинки, маками цвітуть гаптовані сорочки, граються на вітрі малинові стяжки.

Богослужба скінчилась.

Церковне подвіря, дорога й подвіря перед читальнею залиті мов цвітом молодим народом.

Тепер комітет свята укладає похід.

З сіл надходять що хвилі нові й нові валки народу.

Ось машерують твердим кроком зорґанізовані читальні з сусідньої Бірчанщини. Явірник Руський, Жогатин, Пяткова, Малява, а навіть дуже далека Ямна. Перед читальняний будинок вмашировує з таблицею Жогатин. Коротка команда й лавірки мов мур врилися в землю.

Чорнявий з гордо піднесеною головою провідник підносить угору праву руку і паде короткий, твердий оклик: „Слава"!

— Україні слава!!! — бурею злітає понад голови хоровий відгук цілої сотні жогатинців. Похід уже уложений.

Попереду машерує старий дядько й твердими, спрацьованими долонями держить прапор своєї читальні-ювилятки. Дальше в приписаному порядку йдуть села за селами. Йдуть і йдуть — не сотні, а тисячі гордих, завзятих синів Лемківщини, що зза соток кільометрів посходилися сюди разом з володжанами покріпитись на дусі та звеличати це рідке національне свято. Старші, молодь і підростки — все те машерує бадьоро, гордо, свідоме хвилі і завдання.

Святочна площа. Широке зелене оболоння над самим уже таки Сяном. По середині підвищення, а перед ним глибоко вкопаний стовп.

Починається найважніша хвилина свята. Піднесення національного прапора. Оркестра починає грати національний гимн. Розлиті маси народу виструнюються і чути тільки, як тужно шумить Сян.

Прапор по щоглі пливе все вище й вище. У молодих дівчат, а навіть і в старих сивих дядьків блестять на очах сльози.

Червоні, налиті кровю лиця юнаків стоять мармуром і ані не ворухнуться. Тільки очі горять, сиплять іскри, уста здрігаються, а вуха слухають тужної мови Сяну.

Прапор уже на вершку. Вже лопотить, з вітром підноситься вгору та опадає часом у низ.

Наступають привіти. Відчитує їх молодий білявий студент, душа цілої Володжі. На естраді являється делеґат матерньої „Просвіти" зо Львова. Площею сколихує грімке „слава". Делеґат говорить довго й порушує теми з усіх ділянок нашого життя.

Виступають іще хори за хорами і свято поволі кінчиться.

Ще при кінці малий інцидент. Промовляє палко студент-провідник: „Ані пяди землі в чужі руки!" — падуть гарячі, мов вогонь слова.

Поволі все проходить. На світі смеркає; із сходу суне велика чорна хмара, народ поволі розходиться додому. Остається тільки молодь, бо ще має відбутись Просвітянська Ватра і фестин.

Від Сяну тягне вечірня вогкість і шум віковічних лемківських борів.

Лемківська Земля сьогодні святкувала велике свято.

Над срібнолентим Сяном росте могутня ще одна твердиня, що боронитиме до віку слави народу, що непоборним сторожем буде вартувати бистрих вод Сяну.

НА БІЖУЧІ ТЕМИ

ЧОГО ХОЧУТЬ ЯПОНЦІ В КИТАЮ.

Гю Байас, кореспондент „Ню Йорк Таймсу" у Токіо, розкриває воєнні наміри Японії в Китаю. Каже, що японський уряд за ніяку ціну не замириться з ніяким китайським урядом. Японія має намір створити в Китаю велику державу, яку кореспондент називає по англійськи „попет стейт".

„Попет" значить лялька, звичайно лялька, якої члени порушують, тягаючи за шнурочки. Що значить ця фраза „держава-лялька", не важко догадатися. Це булаб держава, що назверх виглядалаб як самостійна держава, але на ділі булаб забавкою в руках того, хто її зробив.

Така китайська держава-лялька є, мовляв, ціллю японців.

Що на це скажуть китайці? Певно знайдуться деякі китайці, які вдоволяться тим, щоб їх народ був лялькою в руках японців, як зрештою знайдуться такі люди мало не в кожнім народі. Ясна річ, бути лялькою теж вигідно: за нею дивляться, її миють, чешуть і прибирають.

Але чи може живий народ згодитися на ролю ляльки в чужих руках?

ДВІ КРАЇНИ — ДВІ СИСТЕМИ.

У Німеччині уряд домагається від католицького епископа в місті Ротенбургу, Шпроля, резиґнації зо становища в церкві, бо він не голосував при останнім голосуванні в справі прилучення Австрії до Німеччини.

„Манчестер Ґардієн" пише: „Багато послів з Партії Праці й багато послів з Ліберальної Партії так незлюблюють заграничну політику англійського уряду, що вони тепер почали лучитися для спільної акції при наступних виборах, щоб добитися спільними силами більшого представництва для своїх людей у парляменті".

Факти показують ріжницю між тоталітарною державою і демократичною.

КАМО ГРЯДЕШИ?

Товчуться по книжких і ґазетах ріжні пророцтва про те, що станеться з ріжними державними режимами. Що буде з урядом Рузвелта? Чи не стане він диктатором? Що буде зо Сталіном? Чи не стане він фашистівським диктатором? Що буде з Гітлером, Мусолінієм?

На конференції англійських астрольоґів, себто ворожбитів зо звізд, що відбулася недавно в місті Гарогейт, в Анґлії, один з астрольоґів порадив товаришам: „Ніколи не пророкуйте, хіба що знаєте!"

Держаться цеї засади розумні розслідувачі режимів і вже менше ворожать, що буде, а більше приглядаються до того, що є.

„СОЦІЯЛІЗМ З КОНЕЧНОСТИ".

Держачися видно цеї засади, ґрупа німецьких розслідників поза границями Німеччини розслідила економічний стан Німеччини й видала свої висліди книжкою під заголовком „Німеччина за останніх 4 роки".

Доказують у ній, що національний соціялістичний уряд Німеччини від року 1935. звертається щораз більше в напрямі до соціялізму. „Нацистичні провідники переконалися досвідом про конечність перетворювання своєї господарки за соціялістичними взірцями, тоді, як публично вони заявляють, що ще далі держаться прав приватної власности й індивідуальної ініціятиви підприємців. Вони таврують теорію й практику марксизму-большевизму, а рівночасно їх учинки кожного дня стають щораз більше подібні до того, що діялося в Росії 4—8 років тому".

З імям соціялізму звичайно звязується поняття демократії. Адже соціялістичні партії часто й називалися соціял-демократичними. В Німеччині соціялізм певно без демократії.

БРАК ЄДНОСТИ.

Прилучення Австрії до Німеччини звернуло українській політиці в Европі увагу на потребу політичної єдности. Львівський двотижневик „Жінка" пише про це замітки, які заслугують на ширшу увагу не лише в краю, але й на іміґрації.

„Тоді, — пише „Жінка" — як міжнародня ситуація накладає на нас обовязок вияву максимальної (найбільшої) життєвої динаміки (прояву сили), безцінні маси національної енерґії йдуть намарне у внутрішніх спорах. Яку сумну картину уявляє собою галицька політика, котрої історичною місією сьогодні є перемінювати потенціональні сили народу на розгонові та стати перед світом амбасадором всеукраїнських змагань!

„Може це пять перед дванадцятою, а ми стоїмо розбиті, розсварені, без одного політичного проводу. Чи не крайня пора — у відповідь на наступ, що йде на українство та в обличчі грядучих подій — звернути вже вкінці усі зусилля назовні, замісць на взаємне поборювання? І якщо наша політика ще не вийшла з імпасу (з вулиці без виходу), якщо політичні діячі не всилі ще знайти з собою спільну мову, то спробуймо реалізувати національну консолідацію етапами (ступнево), на поодиноких громадянських відтинках. Зокрема українська преса, що з рації свого характеру мусить негайно реаґувати на події, відбивати удари, виховувати маси, — повинна взяти на себе цю почесну місію і, заключивши між собою пакт неаґресії, дати почин до широкої координанації здорових національних сил".

Багато людей на американській іміґрації приваталіб таке обєднання. Але чи щирі ці заяви? Чи можливе таке обєднання хочби серед політичних ґуртів і ґазет на самій лише американській іміґрації?

ЕПИСКОП У НЕЛАСЦІ НІМЕЦЬКОГО УРЯДУ.

Йоган Баптіст Шпроль, католицький епископ у Ротенбургу, стрінувся з гострою критикою націстичного уряду, котрий домагається усунення його зо становища за те, що він не брав участи в голосуванні в справі прилучення Австрії до Німеччини.

ПОКАЗУЮТЬ ДІЛОМ, ЯК ТРЕБА НАМ БРАТИ УЧАСТЬ У СВІТОВІЙ ВИСТАВІ.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Товариство Дністер, від. 361 У. Н. С., ухвалило на місячнім зібранні членів (у квітні) наложити окремий додаток до членських вкладок на цілі української участи у Світовій Виставі в Ню Йорку. Рішено зібрати найменше по одному долярові від члена з тим, що кожен може додати від себе понад те, скільки самий захоче.

Відділ 204 У. Н. С. на квітневім зібранні рішив дати з каси відділу сто долярів на початок, а від членів зібрати по одному долярові окремо.

БЕЙОН, Н. ДЖ.

Гром. Михайло Борис із Бейону заявив на засіданні Українсько-Американського Виставового Товариства в Ню Йорку 4-го травня, що громада Бейон, Н. Дж., приготовляється скласти тисячу долярів до розпорядимости згаданого товариства на цілі української участи у Світовій Виставі.

Щоб Українсько-Американське Виставове Товариство могло подати до відома українського загалу розміри участи українців у Світовій Виставі, просимо оцим присилати вісті про поступ камланії за цю участь у наших товариствах, громадах, орґанізаціях. На таких відомостях опирає товариство свою працю в початках при укладанні програми. Адреса:

UKRAINIAN AMERICAN EXPOSITION ASS'N., Inc.,
P. O. BOX 1014,
CHURCH STREET ANNEX,
NEW YORK, N. Y.

Чеки й почтові перекази виписувати на імя

NICHOLAS MURASZKO, Treasurer.

і висилати на адресу У. Ам. Товариства.

С. Демидчук, секр.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ЗГАДУЮТЬ СВОГО ДІДУНЯ.

Засилаю листа, який вислав нам наш дідунь з Настасова в Галичині. Лист писаний перед самою смертю, бо дідунь уже помер, маючи 85 років. У тім листі, як бачите, він прощається й зо мною, моєю малою сестрою Анною та з моїми родичами, прочуваючи, що смерть уже близька. Ми того дідуня ніколи не бачили. Але завжди він за нас памятав, надсилаючи нам із села українські народні строї, в яких ми тут нераз уже виступали і виступаємо. Він дуже цікавився, як ми йому писали, як ми тут учимося української мови, як співаємо українські пісні і як учимось українських танців. Умираючи і прощаючися з нами, наказував нам усім жити в згоді. Писав, що він багато витерпів у житті. Бачив терпіння нашого народу підчас війни, коли то його вивезли з краю, і по війні. Але вмирає спокійний за свої діти і свій нарід. Напоминає, щоб та земля, яка є в руках нашої рідні, не пішла в чужі руки.

Згадую ще, що ті листи зо старого краю треба писати дуже обережно. Кожний лист, який ми діставали з краю, був оглянений польською цензурою. Та всетаки ми вичитували з тих листів дуже все те, що було треба. У них завжди дідунь подав щось таке, що нагадувало нас, щоб ми були справжніми українськими патріотами, а тимсамим старалися помагати Рідному Краєві на всі способи, щоб він визволився з неволі. Думаю, що ми завжди будемо памятати ті слова нашого дідуня.

Як хочете, можете той лист використати в ґазеті, а як ні, то ми не будемо гніватися за те. Але лист відішліть.

Марія Ракочій,
Балтімор, Мд.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

БАЛТІМОР, МД.

З нашого життя.

„День Матери" відсвятковано гарно в українській школі при укр.-кат. церкві св. Михайла. Вистава, яку влаштовано з цеї нагоди, притягнула велике число наших людей. Були співи наших найменших, що випали дуже гарно. Акомпаньювала на піяні Марія Приймак. Один хлопець грав на акордіоні. Були ґімнастичні вправи і деклямації та вручення квітів дітьми матерям. Хористи були вбрані в білу одіж. Штука, яку відіграно, виказувала добрий вплив матери на виховання дітей. Цілою цею виставою і наукою занялися сестри василіянки. Володимира і Катерина. Діти були гарно вивчені. Поводилися чемно. І знали свої пісні й танці. Вони знають також і про нашу Україну. Отець Маньоский підкреслив у своїй промові, що любити українську матір, значить любити свою Україну. Кожна дитина обдарувала при кінці свою маму квіткою. Виглядало, що всі були дуже задоволені во свята. На добродійні цілі зібрано коло $30.

Дня 7. травня танцювали українські танцюристи в „Пібаді Консерваторі", а вечором на „Свейтовім Ярмарку" в салі Йонг Вімен Крісчен Асосіейшен при вулиці Френклин. Про ці виступи згадувала місцева американська преса. Дня 13. травня танцюватие українські танці в „Патерсон Парк Гай Скул" 7-літня Анна Ракочій.

М. Р.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА"

Потішився.

— Мій син робить добрі поступи в науці гри на скрипці. Казав мені вчитель, що на другий тиждень зможу виняти з вух вату!

ПРОТОКОЛ

З РІЧНИХ НАРАД ВИКОННОГО КОМІТЕТУ ОБЄДНАННЯ УКРАЇНСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ В АМЕРИЦІ.

Наради відбулися в суботу, 18-го грудня 1937 р., в Джерзі Ситі, Н. Дж., в домі під ч. 83 вул. Ґренд.

(4)

2. Вживання вільного часу.

Як уживає молодь часу, вільного від праці й обовязків?

Обмежившися до дозрілої молоді, що, за моїм припущенням, покінчила американські школи нижчого й середнього типу, я міг би далі припустити, що в таких людей є багато такованих інтеліґентних інтересів і інтеліґентних розривок. Такі люди звичайно продовжують ті інтереси, які вони набули в школах. Це обіймало би передовсім читання, слухання лекцій, ходження до театру, тощо.

Дуже тяжко говорити загально про ці справи відносно такої великої маси осіб, якою є хочби вже дозріла молодь українського роду в Америці, і тому я буду завдавати питання вам, які я завдаю собі: Чи займається вона читанням? Чи читає вона книжки, журнали, газети?

Як далеко мій досвід сягає, вона читає звичайно „полп меґезинс", які звичайно читають неактивні люди, та „таблойдс", себто образкові газети, які можуть читати (і звичайно читають) неграмотні люди. Мені приходилося нераз бачити таку сцену: батько іміґрант читає українську ґазету, що пробує при своїх слабих силах подати який-такий образ світових подій, а його син, студент колеґії, повний погорди до свого напівграмотного батька, „читає" в „таблойді" голі ноги голівудських красунь. Якою типічною є та сцена, не беруся рішати.

Чи можна стрінути цю молодь часто в бібліотеках? Провідники першого покоління закидують часто старій іміґрації, що вона не дбає, щоб дістати українські книжки, або американські книжки про Україну, до публичних бібліотек; а як дістане, то їх не читає. Як мається справа під тим оглядом з молоддю? Вона повиннаб заглядати до бібліотеки. Вонаж заходила до бібліотек, ходячи до школи.

Чи буває українська молодь на вечірніх курсах? Чи багато з неї бере преріжні курси, які заведено підчас останньої депресії? Чи займається вона ріжними галузями штуки? Чи студіює вона хочби мови, до котрих вона, мовляв, має таке знамените підготування, через доступ змалку до двох мов? Кажуть, що знання двох мов дає людині доступ до двох літератур: отже чи знає українська молодь, як уже не обі літератури, то хочби одну, скажім, американську?

Українські іміґранти привезли з собою до Америки українську музику. Ми так любимо хвалитися талантом українців до музики. Ану, скільки осіб з молоді справді цікавиться музикою й співом, себто не так, як американець цікавиться самоанською музикою, але таки справді вглиблюючися до самого дна її глибини. Скільки молодих людей готові присвятити справі й час і гроші? Скільки може вийти поза бездушну, формальну поверховність?

Ми хвалимося вишивками, прикрашуванням дерева, строями, писанками. Ану, скільки осіб з молоді займається вишивками активно? Скільки шие собі строї? Скільки пише писанки?

Правда, молодь інколи займалася влаштуванням вистав артистичних виробів, але чи й це було часто? Взагалі, які „габіс" має вона? І чи займається вона ними постійно, чи може хопиться прихапцем одного „габі", побавиться ним якийсь час, і покидає, береться другого, і так далі, як недозріла дитина? Які були висліди вистав „габіс" по клюбах? Чи були коли дві вистави таких „габіс" рік по році?

Щож можна сказати про інтерес до таких розривок, як театр, фільма? Чи ходять наші молоді люди до поважних театрів? На фільми ходять, але якіж потім дискусії про ці фільми! Чи є в молоді зацікавлення драмою? Чи грає вона коли представлення, як грають її батьки, як у старім краю грає сільська молодь?

Чи ходить українська молодь до музеїв? Чи любить вона прогульки?

А який її інтерес до спорту? Чи займається вона ним для самої радости руху, чи може тому, що він дає нагоду до ексгибіціонізму?

З конечности тут насувається вічно порівняння з першим поколінням. Отже який висновок треба зробити з такого порівняння? Чи представляє молодь поступ від старого покоління? Чи є поширення й поглиблення інтересів, чи стали може ці інтереси вужчі й плиткіші?

Чи не є це правдою, що тоді, як 25 літ тому серед напів грамотної іміґрації було багато людей, що пробували давати вислів літературним способом своїм специфічним життєвим досвідам, нині серед дозрілого другого покоління цеї самої іміґрації таких спроб майже зовсім нема? Чи не є це правдою, що іміґрант колись писав про свою тугу до рідного краю, про свої трудноші в новім краю, а його діти немовби вже подвигалися, як напишуть про те, як вони дістали „діґрі" або виграли нагороду на „футболі"? Чи можна сказати, що це друге покоління є вимовне („артикюлейт") про свої переживання, потреби й аспірації?

3. Товариське життя й будова родини.

Бууду питатися далі: Яке товариське життя серед молоді? Чи робить вона собі приятелів, чи розвиває вона товариське життя?

Візьмім хочби відношення між полами. Яке відношення між полами цеї молоді?

Не знаю, наскільки загальні мої обсервації, але я бачу часто на їх балях такі сцени: стоять юнаки попід стіни й мірять дівчат погірдливим поглядом від стіп до голови. Хлопці попід стіну „петрушкують", а дівчата „забивають час", танцюючи з собою.

Спитаєтеся хлопців, чому вони так догори носа друть. Вони вам скажуть, що це не вони „сток оп", а дівната. Скажете їм, що дівчата зовсім не „сток оп", хоч це може й так здається, що дівчата наші зовсім не гірші від дівчат інших націй, а хлопці вам скажуть: „Ого, ви їх не знаєте. Наша дівчина не позволить нашому хлопцеві того, що вона позволяє хлопцеві чужої нації. Нашому цілуватись не дає, а з чужим „ґовз де лимит". Якщо навіть такі випадки трапляються, то чи оправдано є їх узагальнювати? Звідки беруться зрештою навіть ці випадки?

Автім, чи це є належитий закид, що дівчина „доз нот ґо де лимит" з нашим хлопцем? Чи не требаб робити закиду, що вона взагалі це робить, що вона не думає про розвязання полової справи дорогою подружжя? Щодо цеї справи, то справді чи береться молодь поважно до цеї справи? Чи хочуть молоді люди подружжя, чи може чогось іншого: полових зносин без усяких зобовязань? Чи взагалі молодь пробує розвязувати це питання? Чи може просто волочиться через життя, без орґанізації, з дня на день, зачіпаючися раз за одну орґанізаційну засаду, наприклад, любов, а потім за іншу, наприклад підбір подруга родиною? Іншими словами, чи пробує молодь знайти вибір між традиційним наставленням України й новим наставленням Америки, чи думає знайти між ними якийсь компроміс, чи просто нічого не думає? Чи не можна сказати, що серед юнаків є багато таких, що хитаються між наставленням чоловічої вищости, з котрого виходить ґруба поведінка супроти дівчат, та поглядом, що половий гін даний людині лише для її приємности, „ґуд тайм", „трилс", та що хлопцеві нішо за тим дивитися, хто за його приємності має платити?

(Далі буде).

УКРАЇНСЬКА МУЗИЧНА РАДІО-ПРОГРАМА В ОКОЛИЦІ ПІТСБУРЩИНИ

На стації W.H.J.B. Penn Albert Hotel, Greensburg, Penn., відбувається **кожної неділі від години 2. до 2:30 P. M.,** Eastern Standard Time. На наступній програмі виступить Хор української православної церковної громади з Arnold, Pa., під управою пароха, о. Григорія Павловського. Радіо-програма під проводом Миколи Арсенія. 109

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ВЕСТ ПУЛМАН, ІЛЛ. Місячні збори Тов. св. Арх. Михаїла, від. 243, відбудуться в неділю, 15. травня в 2. год. пополудні, під ч. 12205 Парнел Еве. Є важні справи до полагодження. Як уже відомо членам, багато з членів отримають дивиденду. Для того буде добре, як усі члени прийдуть но збори і полагодять справу на зборах. — П. Олещук, предс.; М. Мацах, кас.; Д. Бучмаш, секр.

ЛОРЕЙН, О. Місячні збори Тов. У. Н. Союзу, від. 50, відбудуться 15. травня, в годині 1. пополудні, в гали де звичайно. Проситься членів прийти на ці збори, бо є важні справи до полагодження. — М. Шемічик, секр.

ОЗОН ПАРК, Н. Й. Звичайні збори Тов. Вільна Україна, від. 200, відбудуться в суботу, 14. травня 1938., в год. 7:30 ввечір, в льокали Горожаського Клюбу, 32-14 — 95 Еве., Озон Парк. Обовязком кожного члена і урядника бути присутнім, бо це будуть останні збори перед святом ювилей Товариства, котре будемо обходити 29. травня (мая) 1938 р. Мусимо все приготовити як слід, щоби все відбулось у взірцевім порядку. Також повинність наша є приєднати як найбільше число членів, бо крім великої нагороди, ми зробимо велике діло для добра Товариства і У. Н. Союзу і тим докажемо, що ми дійсно шануємо нашу 25-літню річницю. Заразом пригадується, що всі нерозпродані обідові білети мусять бути звернені перед днем 24. травня (мая) щоби комітет знав на скільки осіб приготовити обід. Кожний член і членкиня є обовязані бути на Службі Божій за покійних членів Т-ва, котру відправить о. Лотович в суботу, 28. травня, в годині 9. рано, в церкві при 5-тій улиці в Бруклині. — В. Костишин, предс.; В. Цісик, секр.; П. Господарець, кас.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА. Місячні збори Тов. Єдність, від. 163, відбудуться в неділю, 15. травня, в клюбі Горожан, 847 Н. Френклін ул. На порядку дня є важні справи. Буде теж роздача дивиденд. Кожний член, що бажає дістати дивиденду, має бути на тих зборах. Початок в годині 1. пополудні. — Уряд.

АЛЕНТАВН, ПА. Мітінг Бр. св. Арх. Михаїла, від. 147, відбудеться 15 травня, в годині 2. пополудні, в парохіяльній галі, 803 Фронт ул. Проситься прийти на означений час і вирівняти свої вкладки. Довгуючі члени, що не заплатять, будуть суспендовані. Просимо родичів платити за діти що місяця, бо знаєте, члени, що діточої каси нема і секретар не може за нічиї діти закладати. — Й. Матковський, предс.; І. Рудакевич, кас.; І. Федорак, секр.

САВТПОРТ, КОНН. Місячні збори Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 84, відбудуться в неділю, 15. травня, точно в годині 2. пополудні. Просимо, щоби кожний член і членкиня були присутні на зборах. Дається до відома, що головний уряд У. Н. Союзу призначив членам дивиденду. Будемо на зборах давати чеки і будемо мати дискусію про Світову Виставу, що відбудеться в Ню Йорку 1939 року. Таксамо маємо свої справи до полагодження. Тепер іде тримісячна кампанія принимання нових членів до У. Н. Союзу. Скористайте з доброї нагоди. — Уряд Тов.

КЛІФТОН, Н. ДЖ. Звичайний мітінг Тов. Українська Січ, від. 182, відбудеться в неділю, 15. травня в 2. годині пополудні, в парохіяльній галі, 45-47 Говп Еве., Пасейк, Н. Дж. На порядку нарад є важні справи, тому проситься усіх членів прибути на збори. Довгуючих членів проситься вирівняти свої вкладки. — І. Живіцький, предс.; Г. Яськів, секр.

ВІЛКС-БЕРРІ, ПА. Важні збори Бр. св. Василія Великого, від. 278, відбудуться в неділю, 15. травня, зараз по Сл. Божій. Повідомляється всіх членів, що вкладки будуться принимати лиш на зборах і уряд не буде за вкладками ходити. Член, що задовжиться один місяць буде суспендований, бо відділ не має звідки за члена заложити. Позамісцеві члени повинні звертатися на адресу нового секретаря: Michael Humanick, 299 Wyoming St., Bilkes-Barre, Pa.

ПОСМЕРТНІ ВІСТІ

Дня 1. травня 1938. помер у Ст. Клер, Па., член Братства св. Кирила і Методія, від. 31. У. Н. Союзу,

ТЕОДОР ВАЙДА.

Приступив до У. Н. Союзу дня 21. жовтня 1910. року. Він родився дня 5. січня 1885. у селі Криве, повіт Ліско, Галичина. Прожив 53 роки.

Похорон відбувся дня 5. травня.

Най земля буде Йому пером!

Мих. Томко, секр.

РОВЕЙ, Н. ДЖ. Збори Тов. Згода, від. 294, відбудуться в суботу, 14. травня, в 8. год. ввечір, в гали де звичайно. Проситься членів прийти на означений час. Напоминається довгуючих членів, щоб прийшли і вирівняли свій довг, бо годі так далі довги не приносити та ще й говорити, що стільки не довгують. Далі проситься членів привести хоч по одному новому кондидотові до Тов. і до У. Н. Союзу, бо гол. уряд тепер платить по 3 дол. за нового члена. Така нагода продовжена до кінця травня, тож проситься не відволікати. — Іван Король, предс.; С. Музика, кас.; Яків Салій, секр.

ЩІКАҐО, ІЛЛ. Звичайні збори Бр. Рожд. Пресв. Богородиці, від. 259., відбудуться в неділю, 15. травня, в годині 2. пополудні, в галі парохіяльній, 4950 В. Палайна вул. Проситься всіх членів прибути на ті збори і виповнити свої залеглости, бо в противнім разі може бути суспендований згідно зо статутом. Також проситься членів Братства приєднувати нових членів до нашого Братства. Кожний член дістане нагороду за нового придбаного члена від Батька У. Н. Союзу. — А. Ф., рек. секр.

РОЧЕСТЕР, Н. Й. Місячні збори Сестрицтва Рожд. Пресв. Богородиці, від. 36, відбудуться в неділю, 15. травня, в парохіяльній гали. Початок точно в годині 3. пополудні. Просимо членкиць явитися на означений час, бо маємо важні справи до вирішення. Подаємо до відома тим сестрам, котрі довгують, щоби прийшли й вирівняли свої вкладки, щоби потім не нарікали, як будуть суспендовані. Проситься вас, Сестри, приведіть на ці збори нових членів, а отримаєте велику нагороду, чи за діти, чи за старших. Отримаєте, тільки приведіть їх на збори, то їх запишеться. — Олена Скробач, предс.; Анастасія Грицак, кас.; Марія Ходак, секр.

ГЕЙЗЛЕТОН, ПА. Звичайні збори Бр. св. Арх. Михаїла, від. 85, відбудуться в неділю, 15 травня, в 1-шій годині пополудні, в Юніон Гол. Для добра нашого і наших діточок У. Н. Союз старається, що в його силі, вділити всякі полекші для членів. На цих зборах здасть місцевий уряд справоздання з орґанізаційних зборів, котрі відбулися 1. травня, в Маганой Плейн, Па. Для того повинні всі прийти і послухати поважних справ. — В. Шипула, предс.; М. Поливка, кас.; О. Костюк, секр.

АЙРОНДЕКВІТ, Н. Й. Місячні збори Тов. ім. Т. Шевченка, від. 289., відбудуться в неділю, 15. травня, в 2. годині пополудні, в українській гали на Норт Гудман. Проситься членів прибути на означений час, бо маємо важні справи до полагодження. — Н. Головка, секр.

КЛІВЛЕНД, О. Місячні збори Сестрицтва Н. З. П. Д. Марії, від. 112, відбудуться дня 15. травня. Проситься всіх своїх членкиць прибути на збори; бо буде справа пікніку. Також пригадується довгуючим, щоби вирівняли свої вкладки, бо в противнім разі будуть суспендовані, щоби потому не жалувались. — Домініка Романович, рек. секр.

ПАЛМЕРТОН, ПА. Звичайні місячні збори Бр. св. О. Николая, від. 369., відбудуться в понеділок, 16. травня, в годині 7-мій ввечір, на звичайнім місци. Проситься всіх членів і членкиць прийти на означений час, бо є важні справи. Пригадуємо довгуючим членам, щоби почасти оплачували свої довги, бо так далі не можна зволікати з дня на день. — І. Березяк, предс.; О. Патер, кас.; М. Куба, секр.

КОГУС, Н. Й. Мітінг Бр. св. Ап. Петра і Павла, від. 57., відбудеться в неділю, 15. травня, в 2. годині пополудні, в церковній галі, 198 Ontario St. Є важні справи до полагодження. Не явившийся член заплатить кару 50 ц., а урядник 1 дол. — Теодор Маліґловка, предс.; Іван Коба, секр.

МАГАНОЙ СИТІ, ПА. Місячні збори Запорозької Січі, від. 305, відбудуться в неділю, 15. травня, зараз по Сл. Божій, в церковній гали, де все. Напоминаю членів, щоби всі як один явилися на означений час, бо буде важна справа до полагодження. Довгуючих членів прошу прийти і вирівняти свої залеглости, бо в противнім разі будуть суспендовані, щоби потім не нарікали на урядників. — М. Гентош, фін. секр.

ПРОВІДЕНС, Р. АЙ. Збори Сестр. Любов, від. 177., відбудуться в неділю, 15. травня, в 1. годині пополудні. Прошу всіх місцевих і позамісцевих членів явитися на час, бо є важні справи до полагодження. Єсть з головної канцелярії У. Н. С. лист, котрий секретар має прочитати, то прошу щераз явитися на час. — С. Саска, секр.

ВУНСАКЕТ, Р. АЙ. Звичайні збори Тов. Запорозька Січ, від. 206., відбудуться в неділю, 15. травня, в годині 1:30 пополудні, в галі на Вескул ул. Проситься членів прийти на збори і привести з собою нових членів до товариства і до У. Н. Союзу. За це отримаєте нагороду, котру У. Н. Союз дає за кожного нового члена. — Уряд Тов.

СЕНТРАЛ ФОЛС, Р. АЙ. Місячні збори Тов. ім. І. Франка, від. 93, відбудуться в неділю, 15. травня, в годині 11. перед полуднем, в Укр. Клюбі, 59 Central St. Присутність всіх членів на цих зборах є конечна. Довгуючі члени мають старатися вирівняти свої залеглости. — К. Бабій, предс.; П. Сомик, кас.; П. Бенковський, секр.

СИРАКЮЗ, Н. Й. Місячні збори Укр. Тов. Січ, від. 282, відбудуться в неділю, 15. травня, в год. 2. попол. Обовязком кожного члена бути на зборах, бо є багато справ до полагодження. Уряд Тов. взиває довгуючих членів, щоби вирівнювали свої залеглости. Хто бажав би вступити в члени нашого Тов., хай зголоситься до уряду. — Петро. Танасишин, предс.; Іван Піґуляк, фін. секр.; Віктор Осухівський, кас.; І. Лущак, рек. секр.

ТАРЗАН НА РОЗШУКАХ.

(153)

T-153

© 1937, Edgar Rice Burroughs, Inc. UNITED FEATURE SYNDICATE, Inc.

Нарешті літак станув „шторцом" і, виючи жалісно, полетів униз. За кілька хвилин він ударив у будинок недалеко святині Кавандаванди. Зараз же мотор занявся і вибухла ґазоліна. Кавуру, які стояли в поблизькі, розбіглися в переляку. Та хоч Ідені, що стеріг Джейн, бачив це, то всетаки він не випустив білої жінки зпід своєї контролі.

А тимчасом Тарзан з Бравном досягали ногами вже землі. Тарзан перший стукнув об землю і миттю відвязав від себе легкопад. За ним стукнув об землю Бравн і зробив те саме. Тепер, не марнуючи дорогого часу, вони пустилися до святині. Їх дивувало те, що довкруги не було видко ні одної живої душі. „Що сталося з кавуру?" — думали вони собі.

Та як тільки вони вбігли на подвіря святині, побачили недалеко в корчах переляканих леопардів. Дивно, серед тої великої небезпеки леопарди цілком не видавалися їм небезпечними. Вони дійсно не уявляли небезпеки, бо були цілком залякані ударом літака і вибухом ґазоліни. Цього вони в житті не видали.

Та кавуру вони далі не зустрічали. Що сталося? — думав Тарзан, який почав підозрівати, що можливо кавуру засілись і приготували для них несподіванку. Вони оба увіґналися до святині і бігли довгими коридорами, сподіваючись кожної хвилі звідкись нападу. Та нападу нізвідки не було і вони бігли далі, прислухуючися, що діється довкруги.